

Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi

The International Journal of Economic and Social Research

2026, 22(1)

Borca Dayalı Kitle Fonlama Modelinde Taraflar Açısından Muhasebe Uygulamaları¹

Accounting Practices for Parties in Debt-Based Crowdfunding Models

Bahri Ozan YAMAN² Yıldız AYANOĞLU³ Serap Sebahat YANIK⁴

Geliş Tarihi (Received): 19.01.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 22.02.2026

Yayın Tarihi (Published): 30.06.2026

Öz: Bu çalışma, borca dayalı kitle fonlama yöntemini kullanan tarafların faaliyetlerini gerçek bir uygulamadan hareketle hem Muhasebe Sistemi Uygulamaları Genel Tebliği hem de Türkiye Muhasebe (Finansal Raporlama) Standartları'na göre muhasebeleştirmeyle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada örnek olay yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan örnek uygulama, Türkiye'de henüz borca dayalı kitle fonlama platformu olmadığından Kanada'da faaliyette bulunan "Wayblaze Borca Dayalı Kitle Fonlama Platformu"ndaki uygulamadan faydalanılarak geliştirilmiştir. Çalışma sonucunda, Türkiye'de borca dayalı kitle fonlama türüne özgü sadece Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanmış tebliğin olduğu, ancak söz konusu türe özel ne bir vergi ne de bir muhasebe (finansal raporlama) standardı uygulamasının olmadığı, ayrıca borca dayalı kitle fonlama yönteminin de henüz kullanılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla çalışmadaki örnek uygulama yürürlükteki ilgili vergi mevzuatı, muhasebe standartları ve diğer muhasebe düzenlemeleri kapsamında ele alınmıştır. Bu yönüyle çalışma, bu alandaki literatüre katkı yapmakta ve uygulayıcılar için pratik etkilerini somut biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitle Fonlama, Muhasebe Uygulamaları, Borca Dayalı Kitle Fonlama, Türkiye Düzenlemeleri, Girişimcilik.

&

Abstract: This study aims to present the accounting practices of parties using debt-based crowdfunding methods, based on a real-world example, in accordance with both the General Communiqué on Accounting System Practices and the Turkish Accounting (Financial Reporting) Standards. For this purpose, the case study method was used in the study. The example application used was developed by drawing on the application of the "Wayblaze Debt-Based Crowdfunding Platform" operating in Canada, since there is no debt-based crowdfunding platform in Türkiye yet. The study revealed that in Türkiye, there is only one communiqué published by the Capital Markets Board specifically for debt-based crowdfunding, but there is neither a tax standard nor an accounting (financial reporting) standard specific to this type of funding, and the debt-based crowdfunding method is not yet in use. Therefore, the example application in this study was examined within the scope of the relevant current tax legislation, accounting standards, and other accounting regulations. In this respect, the study contributes to the literature in this field and concretely demonstrates its practical implications for practitioners.

Keywords: Crowdfunding, Accounting Practices, Debt-Based Crowdfunding, Turkish Regulations, Entrepreneurship.

Atf/Cite as: Yaman, B. O. & Ayanoglu, Y. & Yanik, S. S. (2026). Borca Dayalı Kitle Fonlama Modelinde Taraflar Açısından Muhasebe Uygulamaları. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(1), 206-224.

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/ijaws>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2005 – Bolu

¹Bu çalışma Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı "Muhasebe ve Vergi Düzenlemeleri Çerçevesinde Kitle Fonlama ve Finansal Raporlamaya Yansımaları" başlıklı yayınlanmamış doktora tezinden üretilmiştir.

²Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, Gümüşhacıköy Hasan Duman MYO, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, bahri.yaman@amasya.edu.tr, Orcid: 0000-0002-3078-7620 (sorumlu yazar)

³Prof. Dr. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Tez Danışmanı, yildiz.ayanoglu@hbv.edu.tr, Orcid: 0000-0002-1024-2105

⁴Prof. Dr. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Tez İzleme Komitesi Üyesi, serap.yanik@hbv.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7525-8717

1. Giriş

Kitle fonlama, İngilizce'deki 'Crowdfunding' kelimesinin Türkçe'deki karşılığı bir kelimedir ve kısaca, ön talep alma ve projeler için önden avans toplama etkinliği şeklinde tanımlanmaktadır (Çağlar 2019: 20). Bu fonlama modelinde, internet teknolojisi kullanılarak çok sayıda bireyden küçük tutarlarda para toplanmasıyla, bir proje veya işe fon sağlama işlemi gerçekleştirilmektedir.

Girişimciler proje ya da fikirlerini hayata geçirebilmek için çeşitli finansman kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Bilhassa gerek kuruluş evresinde gerekse büyüme evresinde olan yeni bir girişimin hayata geçirilmesi için finansmana olan ihtiyaç daha fazla olmaktadır. Bu bağlamda henüz yolun başında olan girişimciler iş yaşamlarında çok kısa bir geçmişe sahip olmaları, projeleri için ihtiyaç duydukları finansmana ulaşmalarını önemli ölçüde güçleştirmektedir. Geleneksel finansman modelleri olarak anılan bankacılık ve diğer finansal sistemler ise yeterli sermaye ve güce sahip olan girişimlere finansman tedarik etmeyi tercih etmektedir. Küçük ölçekli girişimler finansmana erişim zorluğu nedeniyle, diğer alternatif finansman yöntemleri olan melek yatırımcılara, risk sermayesi yatırımcılarına ve mikrofinansman gibi diğer dış finansman imkânlarına başvurmaktadır. Söz konusu alternatif finans kaynaklarından biri de kitle fonlamasının çeşitli modelleridir (Vural, 2019: 53).

Kitle fonlama yönteminde projeye fon sağlayan yatırımcıların tek muhatabı kitle fonlama platformudur. Bu özellik sayesinde kitle fonlama platformlarına, fon talep eden proje projenin detaylı bir şekilde özellikleri sunulmasıyla ihtiyaç duyulan fonu elde edebilmek için kitlelere ulaşılmaktadır (Yaman vd, 2024: 138). Geleneksel finansman yöntemlerinde girişimcilerin projelerini hayata geçirebilmek için teminata sahip bir banka ile çalışmalarını zorunluluğu bulunmaktayken, kitle fonlama modelinde böyle bir durum bulunmamakta ve geleneksel finansman yöntemlerinden oldukça farklılık arz etmektedir.

Türkiye'de 2016 yılına kadar kitle fonlama modeline ilişkin mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamaktayken, 2017 yılında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapılarak, kitle fonlama faaliyeti tanımlanmış ve bundan sonra yapılacak yasal düzenlemeler için alt yapı oluşturulmuştur. Daha sonra, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan ve 3.10.2019 tarihinde yürürlüğe giren Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği (III - 35/A.1) yayımlanmıştır. Ancak, bu Tebliğ'de yalnızca paya dayalı kitle fonlama türü düzenlenmiştir. 27.10.2021 tarihinde ise borçlanmaya dayalı kitle fonlamanın da kapsama alındığı Kitle Fonlama Tebliği (III - 35/A.2) yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece, bu son Tebliğ ile hem paya dayalı kitle fonlama modeline ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amaçlanmış hem de borçlanmaya dayalı kitle fonlamaya ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Ancak, Türkiye'de henüz borca dayalı kitle fonlama platformu bulunmamaktadır.

Bu çalışmada, borca dayalı kitle fonlama türünü kullanan tarafları gerçek bir uygulama temelinde analiz ederek, hem KGK'nin yayımladığı muhasebe (finansal raporlama) standartlarına uygun Taslak Hesap Planı hem de Muhasebe Sistemi Uygulamaları Genel Tebliği (MSUGT)'ne göre muhasebe kayıtlarını nasıl yaptıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Henüz Türkiye'de borca dayalı bir kitle fonlama platformu olmadığından, araştırma kapsamında kullanılan veriler Kanada'da faaliyette bulunan "Wayblaze Borca Dayalı Kitle Fonlama Platformu"nda yer alan uygulamadan yararlanılarak oluşturulan örnek olay üzerinden her iki muhasebe sistemine göre ve sistemin katılımcılarına göre kayıt süreçleri ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Son bölümde ise elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve çeşitli önerilere yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

Çalışmamız, borca dayalı kitle fonlama platformu modelini kullanan tarafların yapacakları muhasebeleştirilme faaliyetlerine ilişkin literatürdeki boşluğu doldurmayı, uygulayıcılara hem MSUGT hem de Türkiye Muhasebe (Finansal Raporlama) Standartları açısından muhasebeleştirmeyi göstererek gelecekte yapılacak çalışmalara kavramsal ve yönetsel bir zemin sunmayı amaçlamaktadır.

2.Genel Olarak Kitle Fonlama Modeli ve Türleri

Bir ürün ya da hizmetin ilk kez üretilmesi, kullanılabilir hâle getirilerek ticarileştirilmesi ve piyasaya sunulması aşamalarında girişimciler çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bunlardan en önemlisi projelerini gerçekleştirebilecek uygun fona ulaşamamalarıdır. Kişisel kaynaklara da sahip olmayan bu girişimciler genelde yatırımın ilk aşamalarında daha yolun başında olduklarından piyasa tarafından tanınmadıkları için gereksinim duydukları fonu ancak yakınındaki kişi veya kişilerden tedarik edebilmektedirler (Vural, 2019: 54). Bu husus Yaşam Döngüsü Teorisi'nin de temelini oluşturmaktadır. Zira bu teoriye göre firmaların finansman yapıları içinde buldukları yaşam döngüsü evresine göre şekillenmektedir. Yeni kurulan, küçük ölçekli ve piyasada henüz yeterli itibara erişememiş firmaların finansman seçenekleri, büyük ve itibarlı firmalara kıyasla oldukça kısıtlı olmaktadır. Firmalar büyüyüp piyasada daha itibarlı hale geldikçe finansman seçenekleri artmaktadır (Yıldırım, 2024: 333). Kaynaklarda kitle fonlama modelinin farklı tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan literatürde en çok rastlananlardan bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Kitle fonlama modeli, çok sayıdaki bireyin küçük meblağlı destekleriyle bireysel projeleri veya işletmeleri fonlayarak yenilikçi bir fikri/projesi olan girişimcilerin veya işletme sahiplerinin projelerinin hayata geçmesi ya da var olan sermayelerini artırmak için kullanılan bir modeldir (De Buysere vd., 2012: 9).

Kitle fonlama modeli, çok sayıda bireyin belirli bir amaca varmak niyetiyle başkalarının projelerine katkıda bulunmak için çok küçük tutarlı kişisel desteklerden meydana gelen bir sermaye artırma şeklidir (Griffin, 2012: 377).

Kitle fonlama modeli, bireylerin küçük tutarlı katkılarla projeleri ve diğer bireyleri fonlamak için bilindik fon arz eden kurumların herhangi bir katılımı olmaksızın bir çevrimiçi platform vasıtasıyla fon toplama faaliyetidir (Jenik vd., 2017: 1-3).

Bu yöntem ilk ortaya çıktığında bir finansman yönteminden daha ziyade hayırsever amaçla kullanılan bir modelken, günümüzde her türlü yenilikçi, teknolojik girişimi fonlamak amacıyla kullanılmaktadır. Dünyada ilk örneği 1997 yılında ABD'de görülmüştür. Daha sonraki yıllarda yaygınlığı artan bu modelin özellikle 2008'deki finans krizinin etkisiyle de yayılım hızının arttığı söylenebilir.

Türkiye'de ilk kez 2017'de 6362 sayılı kanun ile Sermaye Piyasası Kurulu'nca (SPK) kitle fonlama faaliyeti düzenlenmiş ve böylece yasal zemin oluşturulmuştur. Daha sonra 2019 yılında sadece kitle fonlama modelinin paya dayalı türüne ait yasal düzenlemeler SPK tarafından "*Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği (III – 35/A.1)*" adıyla yayımlanmıştır. 2021 yılında ise "*Kitle Fonlaması Tebliği (III – 35/A.2)*" yayımlanmış ve bu yeni tebliğin kapsamına borca dayalı kitle fonlama türüne ait yasal düzenlemeler de eklenmiştir.

2.1.Kitle Fonlamanın Türleri

Kitle fonlama sistemi dört temel türe ayrılmaktadır: Bağışa dayalı, ödüle dayalı, paya dayalı ve borca dayalı kitle fonlaması. Bu türlerden bağışa ve ödüle dayalı türler finansal olmayan tür; paya ve borca dayalı türler ise finansal tür olarak da ele alınmaktadır.

2.1.1.Bağışa Dayalı Kitle Fonlama

Bağışa dayalı kitle fonlaması, yardım veya sosyal fayda amacıyla gerçekleştirilen finansal olmayan bir kitle fonlama türüdür. Destekçiler, fona ihtiyaç duyanlara destekte bulunmak amacıyla, yaptıkları destekler karşılığında herhangi bir getiri beklentisi olmayan ve yalnızca yardımda bulunma amacındadır. Bu türde genellikle küçük sosyal projeler için fon talebinde bulunulmaktadır.

Bağışa dayalı kitle fonlamasında destekçiler, yapmış oldukları destekleri ya karşılıksız yaparlar ya da çok küçük sembolik hediyelerle yapmaktadırlar. Bağış platformlarının birçoğu kar amaçlı olmayan kuruluşlar olsa da, çok az sayıda platform işletmelerin projeleri için de bu türle fon sağlamaktadır (Griffin, 2012: 379). Ayrıca bireysel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik fon arayışlarında da kullanılan bu modelin temel amacı, farkındalığı artırarak bağış miktarını yükseltmektir.

Bağışa dayalı kitle fonlama türü ile ödüle dayalı kitle fonlama türü birbiriyle pek çok açıdan benzeşmektedir. Bağışa dayalı kitle fonlama türünde bağışçılara destekleri karşılığında bir hediye veya ödül verilmesinin zorunluluğunun bulunmaması ise en önemli farkıdır (Akyıldız, 2021: 17). Kitle fonlama sisteminde proje sahibi amacının ne olduğunu ayrıntılarıyla birlikte platformda paylaşmaktadır. Bağış, gönüllülük esasına dayandığı için bir maddi getiri beklentisi de yoktur. Dolayısıyla bu tür, kar amacıyla olmayan kurumlar ile daha çok sosyal içerikli proje girişimcileri tarafından kullanılmaktadır.

Bağışlar, geleneksel bağış toplama yöntemlerinden farklı olarak belirli projeler için toplanmakta ve bu projelerin özel amaçlara yönelik olması, fon sağlayıcıların daha yüksek tutarlarda katkıda bulunma eğilimini artırmaktadır (De Buysere vd., 2012: 10). Bağışa dayalı kitle fonlama türünde projenin süreçleriyle ilgili bilgi akışı daha çok olduğundan ayrıca projelerin sosyal ve yardım içerikli olması bu türün destekçileri için bir motive kaynağı olmaktadır.

2.1.2.Ödüle Dayalı Kitle Fonlama

Literatürde finansal olmayan tür olarak da bilinen bu türde destekçiler, kampanya aracılığı ile toplanan fonlar sayesinde üretilmiş ürünler veya hizmet de dâhil bir fayda veya ödül karşılığında projeleri destekleme arzusundaırlar. Örneğin bir sanatçı, yeni çıkarmayı planladığı albümün finansmanı için düzenlediği kampanyaya katkıda bulunanlara albümün bir kopyasını sunarak fon toplamaktadır. Yenilikçi projelerin hayata geçirilmesinde son yıllarda en sık başvuru alan kitle fonlama türü bu modeldir

Bağış temelli kitle fonlamasında toplanan fonun hedeflenen tutarın altında kalması durumunda, destekçilerin katılımını artırmak amacıyla çeşitli teşvik mekanizmaları kullanılmaktadır. Bu kapsamda ürün piyasaya sunulmadan önce ön sipariş hakkı tanınması, indirimli satın alma imkânı sağlanması veya üretilen üründen ödül olarak verilmesi gibi uygulamalara başvurulmaktadır (Açıkgöz vd., 2020: 60). Ayrıca işletmeler, seri üretime geçmeden önce piyasaya sürülecek yeni ürünlere ve hizmetlere olan talebi görmek sebebiyle de bu türü kullanmaktadır.

Bu türde, çıkaracakları yeni bir ürün için fon toplama kampanyası başlatan girişimciler, ürünleri sınırlı sayıda üretilip bu ürünleri destekçilere hediye ederek destekçilerini ödüllendirmektedir. Bu durum işletmelerin ürün tasarımı, ürünün işlevselliği ve ürünün genel kalitesi hakkında geri bildirim alma fırsatı tanımaktadır (Massolution, 2015: 42). Ayrıca girişimciler, üretim öncesi üretilecek ürün ya da hizmetin fiyatını daha gerçekçi bir şekilde belirleyerek fiyat konusunda karşılaşılabilecek ciddi sorunların önüne geçmektedir. Bunun yanında, pazardaki talebin daha sağlıklı biçimde analiz edilebilmesi sayesinde müşteri memnuniyeti ve kârlılık artış göstermektedir.

2.1.3.Paya Dayalı Kitle Fonlama

Bu türde yatırımcılar, platform üzerinden bir işletmenin paylarını satın almaktadırlar. Bu türü kullanarak projelerine fon sağlayan işletmeler küçük oldukları için genellikle diğer finansman türlerine ulaşamayan, henüz yolun başında olan girişimlerdir. Yatırımcılar yaptıkları yatırım karşılığında firmada sermaye paylarına sahip olurlar ve böylece yatırımlarıyla ilgili tüm riskleri üstlenmiş olurlar (Jenik vd., 2017: 16). Bu kapsamda, yatırımcılar borsada işlem görmeyen işletmelere yatırım yaparak ilgili payların sahibi olmaktadır.

Kitle fonlamanın bu türünde işletme sahipleri veya yöneticileri ihtiyaç duydukları fon karşılığında işletmelerinin paylarının bir kısmını satışa sunmakta veya kardan belli bir oranda alma hakkı vererek fona ulaşmaktadır. Fona ihtiyaç duyan girişimci, yapacağı yatırım için gerekli olan fon tutarını belirler ve kitle fonlama platformuna sunarak, daha önceden belirlenen bir sürede bu tutara ulaşıldığında yatırımı gerçekleştirmektedir (Onur ve Değirmenci, 2015: 3). Bu türün uygulanması durumunda fonu toplamaya aracılık eden platformun yatırımcılarla, yatırım yapılacak olan işletmenin değerlemesine, iş programına, fonun kullanım şekline ve satışa sunulacak payların sayısı gibi birçok bilginin paylaşılması zorunluluğu bulunmaktadır.

Yatırımcıların elde edeceği getiri, yatırım yapılan işletmenin gelecek başarısına bağlı olmaktadır (Massolution, 2015: 44). Bundan dolayı yatırım yapılan işletmenin sermaye değeri arttığında, yatırımcısına daha büyük getiri sunarken, değeri düştüğünde ise getiri imkânı azalmakta hatta zarar ile dahi karşı karşıya kalılabilmektedir.

2.1.4. Borca Dayalı Kitle Fonlama

Bu modelde, yatırım yapacak işletmenin ihtiyaç duyduğu kredi, kitle fonlamasının işleyiş prensibine uygun biçimde, küçük meblağlar hâlinde borç veren yatırımcılar tarafından karşılanmaktadır. Bir başka anlatımla girişimci, çok sayıda bireyden kredi almakta ve vadesi geldiğinde faiziyle birlikte ödemektedir. Bu türde borç kullanmak isteyen, fon tedarik eden taraf, kullanmak istediği borç tutarını belirler. Eğer, borç verenlerin yani yatırımcıların taahhütte buldukları kredi miktarı daha önce belirlenen hedef kredi tutarına ulaşırsa veya aşarsa girişimcinin projesi başarılı sayılmaktadır (Ambar, 2020: 245). Ancak daha önce taahhüt edilen kredi hedefine ulaşılmazsa proje başarısızlıkla sonuçlanmakta ve dolayısıyla fon tedarik eden taraf ihtiyaç duyduğu krediyi alamamış olmaktadır. Ayrıca bu model geleneksel anlamdaki kredinin bazı özelliklerini taşımakla birlikte farkları da bulunmaktadır. Bu anlamda en temel fark; borç veren taraf ile borç kullanan tarafların birbirlerini tanımamasıdır.

Bu türde borç verenlerin yani yatırımcıların elde edeceği faiz getirisi ana motivasyon kaynağı olmakta ve bu getiri de risk faktörüne bağlıdır. Buradaki risk faktörü platformlar veya bağımsız kurumlarca yapılan hesaplamalara dayanır ve bu hesaplamalarda kişisel menkul kıymetler ve finansal veriler baz alınarak yapılmaktadır (De Buysere vd., 2012: 11). Bu tür, bankalardaki faiz oranlarına kıyasla daha düşük maliyetli borçlanma imkânı arayan girişimciler tarafından kullanılabilirliği gibi, daha sınırlı ölçüde menkul kıymet ihraç edebilen işletmeler için de uygun bir seçenektir. Nitekim bu modelde hem borçlanılan tutarların hem de uygulanan faiz oranlarının piyasa koşullarına göre daha düşük seviyelerde gerçekleştiği görülmektedir.

Borç temelli kitle fonlama platformlarının çalışma şekli, girişimcilerin fon ihtiyacını karşılamak için proje ilanlarını platformlar aracılığıyla kitlelere paylaşmasıyla başlar. Projeye destek olmak isteyen yani yatırımcılar, katılımlarını platforma yapar ve platform topladığı fonu proje sahibi olan girişimciye yönlendirirler (İşler, 2014: 57). Projenin gerçekleşmesiyle birlikte proje sahibi düşük miktarda bir faiz oranıyla belirlenen bir plan dahilinde borçlarını geri ödemeye başlamaktadır.

2.2. Kitle Fonlama Modelinin Tarafları

Tüm kitle fonlama modellerinde üç taraf bulunmaktadır. Bu taraflardan birincisi, projelerine fon arayanlar yani girişimcilerdir. Girişimciler, gerek sosyal bir projeyi gerekse ticari bir projeyi hayata geçirme isteğinde olan ve projeleri için fon arayan kişi veya işletmelerdir. İhtiyaç duydukları fona ulaşabilmek için projelerini kitle fonlama platformları aracılığıyla tanıtır. Kampanyaların yayımlanabilmesi için platformlara belirli bir komisyon bedeli ödemelerinin yanı sıra, ilgili mevzuat uyarınca çeşitli vergi yükümlülükleri de bulunmaktadır (Açıkgöz vd., 2020: 63). Başarılı kampanya sonucunda ulaştıkları fon ile projelerini gerçekleştirdikten sonra toplanan fonlar karşılığında daha önce yatırımcılara taahhüt edilen ödül, faiz veya ortaklık payı ödemeleri yerine getirilmektedir.

Kitle fonlama sisteminde ikinci taraf yatırımcılar, yani fon sağlayanlardır. Fon sağlayanlar, beğendikleri projelere yatırım yapan, destekte veya bağışta bulunan, yani finansör taraftır. Yatırımcılar, belli bir projeye yatırımcı olarak katılma arzusunda olan, potansiyel yatırımcı kesimini oluşturan, farklı beklenti, amaç ve özelliklere sahip birey veya kuruluşlardır (Cumming ve Hornuf 2018: 15, Ordanini vd., 2011: 5). Bir başka tanımla fon sağlayanlar risk alan, bunun karşılığında getiri beklentisinde olan, projeleri fonlamaya karar vermiş kişi veya işletmelerdir.

Kitle fonlama sisteminin üçüncü ve son tarafı fon arayanlar (girişimciler) ile fon sağlayanları (yatırımcılar) bir araya getiren kitle fonlama platformlarıdır. Bu platformlara ayrıca internet sitelerinde faaliyetlerini gerçekleştirmeleri nedeniyle "web sitesi sağlayıcıları" adı da verildiği görülmektedir (Beaulieu vd., 2015: 4). Bu platformların önemli bir diğer görevi ise sistemin yasal gerekliliklerinin ve

denetimlerinin bu platformlar aracılığıyla gerçekleşmesidir. Türkiye'de paya ve borca dayalı kitle fonlama platformları, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 35/A maddesinde düzenlenmiştir. Bu platformlar kitle fonlama sistemine elektronik ortamda aracılık hizmeti veren kuruluşlardır. Yine "Kitle Fonlaması Tebliği (III – 35/A.2)"ne göre gerekli şartlara haiz Katılım Bankaları ve Geniş Yetkili Aracı Kurumlar da kitle fonlama faaliyeti yürütebilmektedirler. Ayrıca kitle fonlama platformlarının Tebliğ hükümleri çerçevesinde faaliyette bulunmaları için Sermaye Piyasası Kurulu tarafından listeye alınması zorunluluğu da bulunmaktadır. Faaliyette bulunmak isteyen platformların Kurul'a başvuru yapabilmesi için Tebliğin 5. Maddesindeki şartları taşıması ve Tebliğdeki EK-1'de yer alan belgeler ile başvuru yapması gerekmektedir (<https://citil.av.tr/paya-dayali-kitle-fonlama-sirketleri-nasil-kurulur/>).

2.3. Kitle Fonlama Sisteminin İşleyişi

Kitle fonlama platforma sunulan her projede fon tutarının, arzulanan hedef kitlenin, sunulan bölgenin ve yasal düzenlemelerin farklılık göstermesi sebebiyle başarıya ulaşması adına her bir türde farklı bir yol izlenmesi gerekmektedir.

Kitle fonlama sisteminde işleyiş özetle şu şekildedir (Sakızlı, 2018: 9):

- ✓ Fonlanan projelerin detaylarının sunumu kitle fonlama platformuna yapılır,
- ✓ Öncelikle platform tarafından ön inceleme yapılmakta ve sitede yayımlanması uygun bulunan projeler yayımlanır ve böylece kampanya başlar,
- ✓ Daha önce belirlenmiş zaman diliminde yine daha önceden belirlenmiş fonu toplayan projeler başarılı olmakta,
- ✓ Başarılı olan projeler fona ulaşmakta ve böylece kampanya gerçekleşmiş olmakta,
- ✓ Nihayetinde projeye fon sağlayanlar yapmış oldukları yatırım ile doğrusal olacak şekilde ve yine daha önce belirlenen karşılıkları alarak kampanya sonlanmış olmaktadır.

3. Literatür Taraması

Literatürde borca dayalı kitle fonlama türünde tarafların yapacakları faaliyetlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu konuda literatürde yer alan farklı çalışmalar ise aşağıda özetlenmiştir.

Müftüoğlu (2024) borçlanmaya dayalı kitle fonlama yöntemini ele aldığı çalışmasında, yöntemi finansman hukuku ve mali hukuk açısından incelemiştir. Çalışmada, kitle fonlama sisteminin henüz Türkiye'de tercih edilir hale gelmediği, bunun sebebinin de modelin, mali ve finansman hukuku araçları ile desteklenmemesinden dolayı rekabet gücünün olmamasına bağlamıştır.

Rabbani ve diğerleri (2022) kitlesel fonlama ve P2P kredilendirme araştırmalarının bibliyometrik ve meta-analiz yoluyla değerlendirilmesini yapmışlardır. Çalışma bulguları, kitle fonlaması ve P2P kredilendirmenin finansal piyasadaki en yeni olgu olduğunu ve akademik araştırmacılar ve uygulayıcılar arasında ivme kazandığını ortaya koymaktadır.

Ölvedi (2020) "Kişiler Arası Kredilere Genel Bakış" adlı çalışmasında, eşler arası kredilendirmenin yeni bir tür olmasına rağmen, kredi hacminde son yıllarda hızlı bir artış görüldüğü, ana platformların ABD ve Birleşik Krallık'ta yoğunlaşmış olsa da Batı Avrupa ve Asya gibi diğer bölgeler de güçlendiği, toplam kredi hacminin, tüketici finans piyasasının toplam hacmiyle karşılaştırıldığında hâlâ önemsiz kaldığı, portföy performansının bankaların gerisinde kaldığı, fonlama başarısının belirleyicilerinin oldukça benzer olduğu sonucuna varmıştır.

Milne ve Parboteeah (2016) eşler arası (P2P) kredilendirmeyi, bunun Birleşik Krallık ve diğer ülkelerdeki gelişimini ve bu yeni aracılık biçimini çevreleyen iş ve ekonomi politikası konularını değerlendirmişlerdir. Çalışma sonuçlarına bakıldığında, P2P kredilerinin hem Birleşik Krallıkta hem de Amerika Birleşik Devletleri'nde hızla geliştiğini, ancak yine de banka kredileri stokunun %1'den azını temsil ettiğini, Birleşik Krallık'ta küçük şirketler için önemli bir kredi kaynağı olduğunu, P2P

kredilendirmenin temelde geleneksel bankacılığı tamamlayıcı olduğu, ancak rekabet edemediği sonucuna varmışlardır.

Literatür incelendiğinde; hem borca dayalı kitle fonlama modeline ilişkin çalışmanın oldukça az sayıda olduğu hem de az sayıda alan mevcut çalışmaların daha çok borca dayalı kitle fonlama türünün hukuksal olarak uygulanabilirliğine, bibliyometrik olarak değerlendirilmesine, kullanım yoğunluğuna ve gelişimi üzerine odaklandığı görülmektedir. Dolayısıyla bu da çalışmamızın literatürde yer alan çalışmalardan farklılık gösterdiği ve özgünlüğü anlamına gelmektedir. Yine çalışmamızda muhasebeleştirme işleminde Türkiye muhasebe Standartları ile KGK Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı'nda yer alan ilgili hesapların kullanılması, çalışmayı diğer çalışmalardan farklılaştırmaktadır. Çalışmanın gerçekleştirilmesiyle birlikte literatüre ve uygulayıcılara katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

4. Türkiye'de Borca Dayalı Kitle Fonlama Uygulamaları ve Muhasebeleştirilmesi

Türkiye'de hali hazırda yürütülen muhasebe faaliyetleri Türk Ticaret Kanunu, ilgili vergi kanunları, MSUGT ve Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)'nın yayınladığı düzenlemeler çerçevesinde yerine getirilmekte ve ilgili kullanıcılara sunulmaktadır (Açıkgöz vd., 2020: 69). Türkiye'deki vergi düzenlemelerinde kitle fonlama faaliyetlerine has bir düzenleme yer almamaktadır. Dolayısıyla kitle fonlama sisteminde yer alan tarafların vergisel yükümlülükleri genel hükümler çerçevesinde yerine getirilmiştir. Bu çalışmada borç temelli kitle fonlamaya dair muhasebe uygulamaları SPK'nın "Kitle Fonlaması Tebliği (III - 35/A.2)" esas alınarak hem MSUGT'ye hem de KGK'nın Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) ile uyumlu taslak hesap planına göre yapılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi Türkiye'de borca dayalı kitle fonlaması henüz aktif olarak kullanılmadığından örnek uygulama Kanada'da faaliyette bulunan bir platformdan alınarak geliştirilmiştir.

4.1.MSUGT'ye Göre Borca Dayalı Kitle Fonlamada Tarafların Yapacakları Muhasebeleştirme İşlemleri

Kitle Fonlama Tebliği III- 35/A.2, md.5/a' da kitle fonlama faaliyetine aracılık eden platformların anonim şirket şeklinde olmaları zorunluluğu bulunmaktadır. Bu düzenlemeden hareketle platformlar 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 2. maddesine göre bir kurumlar vergisi mükellefidir. Dolayısıyla platformlar elde ettikleri ücret, komisyon ve diğer kazançlar üzerinden kurumlar vergisini ödemekle yükümlüdür. Bununla birlikte yürüttükleri faaliyetler KDV Kanunu'nun 1.maddesinde sayılanlar kapsamında olduğundan katma değer vergisine de tabidirler.

Borçlanmaya dayalı kitle fonlama kampanyaları girişimcinin herhangi bir borca dayalı kitle fonlama platformuna borçlanma aracı karşılığında fon toplama talebi ile başvurduğunda başlamış olur. Kampanya süresi ise yatırım komitesince onaylanmış bilgi formunun platformun kampanya sayfasında yayımlandığı tarihte başlar ve tebliğ gereğince 60 günü geçemez. Platformlar, kampanya süresince kendilerine iletilen fon sağlama taleplerini Merkezi Kayıt Kuruluşuna ve emanet yetkilisi sıfatıyla İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye iletirler. Daha sonra toplanan fonlar ise emanet yetkilisi nezdinde platform adına açılan bir hesapta bloke edilir, kampanya süresinin bitiminde fonların girişimcilere aktarılması veya başarısız sonuçlanması durumunda yatırımcılara iade edilmesini yine emanet yetkilisi sağlar.

Borca dayalı kitle fonlama faaliyetine ilişkin örnek bir uygulama aşağıda yer almaktadır.

Uygulama 1: Türkiye'de henüz borç temelli kitle fonlama platformu olmadığından dolayı bu türe ait gerçek bir uygulama bulunmamaktadır. Bu sebeple uygulama Kanada'da faaliyette bulunan "Wayblaze Borca Dayalı Kitle Fonlama Platformu"ndaki uygulamadan faydalanılarak geliştirilmiştir (<https://www.wayblaze.com/wp-content/uploads/2022/02/HydrogenPlus-Offering-Document.pdf>).

Hidrojen teknolojisinin uluslararası haklarına sahip olan bir teknoloji şirketi hem daha az zararlı emisyon hem de aynı miktar yakıt ile daha fazla çalışabilen ve daha uzun motor ömrü garantisi veren projelerini gerçekleştirmek arzusundadır. Şirket, projesini Wayblaze Borca Dayalı Kitle Fonlama Platformu'na

sunmuş, 60 gün sürecek olan fon toplama kampanyası yatırım komitesinin onayından 01.03.2022 tarihinde geçmiş ve 08.03.2022 tarihinde başlamıştır.

Toplanan fonlar, proje ekipmanının satın alımında kullanılacaktır. Şirket, 1 yıllık bir süre için 1.000.000 TL borç aradığından, borca dayalı kitle fonlama aracı 1 yıl vadeli olacaktır. Bu kampanyada yatırım bedeli 20.000 TL - 50.000 TL arasında olacaktır.

Kampanya başarısızlıkla sonuçlanırsa yatırımcıdan herhangi bir kesinti yapılmayacaktır.

Başarılı olması durumunda ise toplanan fon tutarının %5'i kadar platforma komisyon + %18 KDV⁵, yatırımcılara ise %14 faiz ödenecektir. Merkezi Kayıt Kuruluşuna ve İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş' ye ödenecek paylar, örnek uygulama Türkiye'de gerçekleşmediğinden bilinmemekte ve dolayısıyla çözümde dikkate alınmamıştır⁶.

Kampanya 08.05.2022 tarihinde başarıyla sonuçlanmış ve kampanyaya 29 yatırımcı katılmıştır. Yatırımcılardan 14'ü 50.000'er TL tutarında, 15'i ise 20.000'er TL tutarında yatırımda bulunmuştur.

Kitle Fonlaması Tebliği (III-35/A.2) m. 19/5'te, kitle fonlaması borçlanma aracının vadesinin beş yıldan fazla olamayacağı, geri ödemesinin ise vade gününde tek seferde yapılamayacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, vadesi bir yıl ile iki yıl arasında olan borçlanma araçlarında, vade gününden önceki son üç ay içerisinde ödeme mükellefiyetinin en fazla %15'inin yerine getirilebileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla şirket geri ödeme yükümlülüğünü vade tarihinde tek seferde yerine getiremeyecektir. Bu düzenlemeden hareketle söz konusu uygulamaya aşağıda yer alan geri ödeme şekilleri eklenerek, Türkiye mevzuatına uygun hale getirilmiştir.

4 ayda bir anapara ve faiz ödemeli olan bu borca dayalı kitle fonlama aracının;

- 450.000 TL'lik anapara ve faiz ödemesi ilk 4 ayda,
- 450.000 TL'lik anapara ve faiz ödemesi ikinci 4 ayda,
- Kalan 100.000 TL'lik anapara ve faiz ödemesi ise vade gününde yapılacaktır.

Bu bilgiler doğrultusunda hesaplamalar ve tarafların muhasebe kayıtları aşağıdaki kısımlarda açıklanmıştır.

Kampanyanın Başarılı Olması Sonucunda Yapılan Hesaplamalar:

Girişimci işletmenin platforma ödeyeceği komisyon tutarı = $1.000.000 \times 0,05 = 50.000$ TL

Komisyon üzerinden hesaplanan KDV tutarı = $50.000 \times 0,18 = 9.000$ TL

Toplanan net fon tutarı = $1.000.000 - 50.000 - 9.000 = 941.000$ TL

Birinci 4 aylık faiz tutarı = $1.000.000 \text{ TL} \times (0,14/3) = 46.666,67$ TL

Birinci 4 aylık faiz üzerinden stopaj vergisi tutarı = $46.666,67 \text{ TL} \times 0,10 = 4.666,67$ TL

Dönem sonu envanter = $((1.000.000 \text{ TL} - 450.000 \text{ TL}) \times 115 \text{ gün} \times 14) / 100 \times 365 = 24.260,27$ TL

İkinci 4 aylık faiz tutarı = $550.000 \text{ TL} \times (0,14/3) = 25.666,67$ TL

İkinci 4 aylık faiz üzerinden stopaj vergisi tutarı = $25.666,67 \text{ TL} \times 0,10 = 2.566,67$ TL

Vade sonunda faiz tutarı = $[(1.000.000 \text{ TL} - 450.000 \text{ TL} - 450.000 \text{ TL}) \times (0,14/3)] = 4.666,67$ TL

Vade sonundaki faiz üzerinden stopaj vergisi tutarı = $4.666,67 \text{ TL} \times 0,10 = 466,67$ TL

⁵Örnekteki gerçek uygulama 2022 yılına ait olduğu için çözümde KDV oranı yüzde 20 olarak değil, söz konusu yılda uygulanan yüzde 18'lik oran alınmıştır.

⁶Söz konusu kurumlara yapılan ödemelerin muhasebeleştirilmesi paya dayalı kitle fonlama uygulaması çerçevesinde Yaman, B. O., Ayanoğlu, Y. ve Yanık, S.S.'nin (2024), "Paya Dayalı Kitle Fonlama Modelinde Taraflara İlişkin Muhasebe Uygulamaları" çalışmasında yer almaktadır.

Yatırımcıya ödemesi yapılacak toplam faiz tutarı = 46.666,67 TL + 25.666,67 TL + 4.666,67 TL = 77.000 TL – 7.700 TL stopaj vergisi = 69.300 TL

A) Projeye destek olan taraflar açısından kayıtlar

Kitle Fonlaması Tebliği III-35/A.2'nin md.4/n'de bu araçların menkul kıymet olduğu ifadesi yer almaktadır. Yatırımcı, yatırımını faiz başlangıç gününde yaptığı için muhasebeleştirilmeyi alış bedeli üzerinden gerçekleştirecektir.

08.05.2022'de borçlanma aracı satın alma kaydı

Çalışmamızdaki örnek uygulamada, orijinaline bağlı kalmak amacıyla, kitle fonlama borçlanma aracı finansman bonosu gibi kısa vadeli, faiz hesaplama açısından ise tahvil gibi değerlendirilmiştir. Ancak bu araç doğrudan bir tahvil ya da bono olmamasından dolayı diğer menkul kıymet olarak görülmesi ve bu doğrultuda yatırımcıların satın aldıkları borca dayalı kitle fonlama aracını 118 Diğer Menkul Kıymetler hesabına kaydetmesi uygun olacaktır. Her bir yatırımcı kendisine düşen pay kadarını kayıtlara alacak, ancak çözümdeki bütünlük açısından kayıtlar toplam tutar üzerinden yapılmıştır.

118 DİĞER MENKUL KIYMETLER	1.000.000	
102 BANKALAR		1.000.000

08.08. 2022'de ilk 4 ayda yapılacak kayıt

İlk dört ayın anapara ve faiz tahsil kaydında; o dönem tahsil edilen anapara 118 Diğer Menkul Kıymetler hesabından düşülecek, elde edilen faiz ise 642 Faiz Gelirleri hesabında takip edilecektir. Faiz gelirinden kesilen %10 oranındaki gelir vergisi stopajı ise 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabında izlenecektir.

102 BANKALAR	492.000,00	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	4.666,67	
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER		450.000,00
642 FAİZ GELİRLERİ		46.666,67

Dönem sonu itibariyle yapılacak kayıt

Bu kitle fonlama borçlanma aracının dönem sonunda elde bulunmasından doğan faiz gelirlerinin yıl sonunda tahakkuk kaydı yapılacaktır. Yukarıda verilen hesaplamalardan da görüldüğü üzere bu tutar 24.260,27 TL'dir.

181 GELİR TAHAKKUKLARI	24.260,27	
642 FAİZ GELİRLERİ		24.260,27

08.01.2023'te ikinci 4 ayın kaydı

İkinci dört ayda tahsil edilen ana para ve faizin, birinci dört aylık tahsilat kaydından farkı; tahsil edilen faizin 24.260,27 TL'si önceki dönemde tahakkuk eden tutar olması, cari döneme ait faiz tutarının ise 1.406,40 TL olmasıdır. Söz konusu faiz tutarı kalan anapara (1.000.000 – 450.000) üzerinden hesaplandığından 08.08.2022'de tahsil edilen tutar ile aynı olmayacaktır.

102 BANKALAR	473.100,00	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	2.566,67	
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER		450.000,00
181 GELİR TAHAKKUKLARI		24.260,27
642 FAİZ GELİRLERİ		1.406,40

08.05.2023'te (vade sonunda) yapılacak kayıt

Vade gününde kalan 100.000 TL'lik anapara 118 Diğer Menkul Kıymetler hesabından düşülerek hesap kapanacaktır. Faiz geliri üzerinden kesilecek gelir vergisi stopajı ise daha önceki kayıtlarla kullanılan hesaplarla aynı olmaktadır.

102 BANKALAR	104.200,00	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	466,67	
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER		100.000,00
642 FAİZ GELİRLERİ		4.666,67

Borçlanma aracı iade edildiğinde yapılacak kayıt

Eğer fon toplama faaliyeti başarısız olursa, borçlanma aracı iptal olacağından dolayı yatırımcı yalnızca borçlanma aracı satın alım kaydının ters muhasebe kaydını yapacaktır. Kampanya süresinin sonunda yani 08.05.2022 tarihinde hedeflenen 1.000.000 TL yerine 750.000 TL'nin toplandığını varsayarsak, bu tutar yatırımcılara aynen iade edilecektir. Bu durumda yatırımcıların banka hesaplarına yatırdıkları tutar kadar para yatacağıdır. Yine bütünlük açısından iade işlemi tek bir kayıta aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

102 BANKALAR	750.000	
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER		750.000

*B) Kitle fonlama platformu açısından kayıtlar***Fonlar toplandığında yapılacak kayıt**

Platform, komisyonu aracılık hizmetinden elde ettiği için esas faaliyeti olmakta; dolayısıyla da bu geliri 600 Yurtiçi Satışlar hesabında takip edecektir. Topladığı fonları proje sahibinin hesabına aktarılınca dek 329 Diğer Ticari Borçlar hesabında takibini yapabilecektir.

102 BANKALAR	1.000.000	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		1.000.000

Toplanan fonların proje sahibine geçmesi durumunda yapılacak kayıt

Kampanya süresinin sonunda emanet yetkilisi tarafından platform adına açılan banka hesabı üzerinden blokajı kaldıracak, platform kendisine ait komisyonu ve %18'lik KDV kesintisinin ardından kalan bedeli proje sahibi girişimciye ödeyecektir.

329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.000.000	
102 BANKALAR		941.000
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		50.000
391 HESAPLANAN KDV		9.000

Kampanyada fon toplama faaliyetinin başarıya ulaşmaması durumu

Kampanyanın süresi sonunda 750.000 TL'lik fonlama aracının ihraç edilmiş olduğunu varsaymıştık. Böyle bir durumda platform tarafından o zamana kadar toplanan fon yani 750.000 TL'nin yatırımcılara iadesi yapılacaktır. Fon henüz toplanmadığından proje sahibinin hesabına geçirilmemiş olduğu için proje sahibi kayıt yapmamıştır. Bundan dolayı başarısızlık halinde de bir muhasebe kaydı yapmayacak, yalnızca kitle fonlama platformu iade kaydı yapacaktır.

329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	750.000	
102 BANKALAR		750.000

Örnek, kampanyanın başarısız olması durumunda platformun komisyon almadığı üzerine kurgulanmıştır, bu nedenle proje sahibi girişimci kitle fonlama platformuna herhangi bir komisyon ödemesinde bulunmadığından platform da proje sahibi de herhangi bir kayıt yapmayacaktır. Ancak başarısız bir kampanya sürecine rağmen toplanan para veya hedeflenen fon üzerinden platform proje sahibinden komisyon + KDV alsaydı, bankaya yatacak olan bu tutarı platformun 102 Bankalar hesabının borcuna ve 600 Yurtiçi Satışlar hesabı ile 391 Hesaplanan KDV hesabının alacağına kaydedecekti.

C) *Proje sahibi açısından kayıtlar*

Emre veya hamiline yazılı olarak düzenleyip ihraç ettiği bu finansman aracı menkul kıymet niteliğindedir ve kısa vadeli finansman ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Fakat bu menkul kıymet borsada işlem görmediğinden borsa rayici oluşmamaktadır.

Borçlanma aracı ihracında yapılacak kayıt

Girişimci, platformda kampanyası yayımlandıktan sonra kampanya süresinin sonuna kadar ihraç etmiş olduğu borçlanma araçlarını nazım hesaplarda takip edebilir ve kampanya süresinin sonunda ters kayıtlı hesapları kapatabilir. Fakat bu fonlama yollarına başvuran proje sahiplerinin genellikle küçük ve orta büyüklükte işletmeler olmaları sebebiyle, muhasebe kayıtlarını kampanya süresinin bitiminde toplanan fonlar hesaba yattığı zaman da yapabilirler. Söz konusu borçlanma aracı kısa vadeli olduğundan finansman bonusu niteliğine, faiz hesaplama yönünden ise tahvil benzeri bir yapıya sahiptir. Bu nedenle 'diğer menkul kıymet' sınıflaması içinde değerlendirilmiş ve 306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabında izlenmiştir. Platforma ödenen komisyon tutarı 780 Finansman Giderleri hesabına; komisyon üzerinden hesaplanan KDV ise 191 İndirilecek KDV hesabına kaydedilmiştir.

102 BANKALAR	941.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	50.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	9.000	
306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER		1.000.000

08.09.2022 tarihinde birinci dört aya ilişkin ödemenin kaydı

İlk dört aya ilişkin kayıta; o dönem ödenmiş anapara 306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabından düşülecek, ödenen faiz 780 Finansman Giderleri hesabında, %10'luk gelir vergisi stopajı da 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabında takip edilecektir.

306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER	450.000,00	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	46.666,67	
102 BANKALAR		492.000,00
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		4.666,67

Dönem sonu itibariyle yapılacak kayıt

Dönemsellik kavramı gereğince, yıl sonunda bu fonlama aracına ilişkin cari dönemin sonu itibariyle tahakkuk eden ancak gelecek dönemde ödenecek faiz tutarlarının gider kaydedilmesi gerekmektedir.

780 FİNANSMAN GİDERLERİ	24.260,27	
381 GİDER TAHAKKUKLARI		24.260,27

08.01.2023 tarihinde ikinci dört aya ilişkin ödemenin kaydı

İkinci dört aya ilişkin kayıta; ödenen anapara 306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabından düşülecek, 24.260,27 TL'lik tahakkuk etmiş faiz tutarı 381 Gider Tahakkukları hesabından düşülerek kapanacak, döneme ait 1.406,40 TL'lik faiz gideri ise 780 Finansman Giderleri hesabına kaydedilecektir. %10 oranındaki gelir vergisi stopajı ise 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabında takibi yapılacaktır.

306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER	450.000,00	
381 GİDER TAHAKKUKLARI	24.260,27	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	1.406,40	
102 BANKALAR		473.100,00
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		2.566,67

08.05.2023 'te (vade sonunda) yapılacak kayıt

Vade bitiminde kalan anapara ve faizin ödemesi (gelir vergisi stopajı kesildikten sonra) girişimci işletmenin banka hesabından yatırımcıların banka hesaplarına aktarılacaktır.

306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER	100.000,00	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	4.666,67	
102 BANKALAR		104.200,00
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		466,67

Kitle fonlama borçlanma aracı ihracının iptal kaydı

Proje sahibi şirket, fon toplama faaliyetinin başarısız olması halinde kendisine herhangi bir tutar yatmayacaktır. Dolayısıyla da herhangi bir kayıt yapmasına gerek kalmayacaktır. Eğer ihraç etmiş olduğu borçlanma senetlerini kampanya süresince nazım hesaplarda takip ettiyse, nazım hesapları ters kayıtlarla kapatması gerekecektir. Kampanyanın başarısız olması halinde girişimcinin kitle fonlama platformuna herhangi bir komisyon ödemesi yapmadığını varsaydıığımızdan burada bir muhasebeleştirme işlemi de yapılmayacaktır.

Ancak platform ile girişimci arasında yapılan sözleşmeye göre kampanya başarısız olsa dahi hedeflenen fon tutarı üzerinden bir komisyon ve KDV ödemesi yapılması kararlaştırılmış ise bu durumda girişimci komisyon tutarını 780 Finansman Giderleri hesabına, KDV tutarını ise 191 İndirilecek KDV hesaplarının borcuna kaydedecektir. 102 Bankalar hesabına da toplam tutar üzerinden alacak kaydı yapması gerekecektir.

4.2.TMS/TFRS'lere Göre Borca Dayalı Kitle Fonlama Uygulamaları ve Taslak Hesap Planına Göre Muhasebeleştirilmesi

Yürürlükteki standartlar arasında doğrudan borca dayalı kitle fonlama türünün uygulamasını açıklayan bir TMS/TFRS bulunmamaktadır. Bundan dolayı her bir taraf için ayrı olacak şekilde yürürlükteki standartlar açısından bir değerlendirme yapılmış, aynı örneğin kayıtları için KGG'nin Taslak Hesap Planı çerçevesindeki hesaplar kullanılmıştır.

Kitle fonlaması borçlanma aracının daha önce Kitle fonlama tebliği III-35/A.2'nin m.4/n'de menkul kıymet olarak değerlendirileceği belirtilmişti. Menkul kıymetlere ait düzenlemeler TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar, TFRS 9 Finansal Araçlar ve TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum Standartları'nda yer almaktadır.

TFRS 7, finansal araçların işletmeleri finansal olarak nasıl etkilediği ve olası etkilerin finansal tablolarda açıklanmasıyla ilgili kuralları belirlemektedir. TFRS 9, finansal araçların sınıflandırılmasını, ilk defa muhasebeleştirilmesini ve ölçümüne ilişkin finansal raporlama esaslarını belirlemektedir. TMS 32 ise

finansal araçları; finansal varlık, finansal borç ve öz kaynağa dayalı finansal araçlar şeklinde bir ayrıma tabi tutmakta ve finansal varlıkların ve borçların netleştirilmeleri hakkındaki hükümleri düzenlemektedir. Aşağıda kitle fonlamanın bu türüne ilişkin uygulama ve tarafların yapacağı muhasebe kayıtları yer almaktadır.

Uygulama 2: Uygulama 1'deki örnekten yararlanılmıştır.

A) Projeye destek olan taraflar açısından kayıtlar

08.05.2022'de borçlanma aracı satın alındığında yapılacak kayıt

Yatırımcı, yatırımı faiz başlangıç gününde yaptığı için yatırım tutarını alış bedeli üzerinden muhasebeleştirecektir. İşleyiş açısından bu fonlama aracı tahvil sıfatıyla değerlendirilmiş ve buna uygun KGG taslak hesap planında yer alan 113 Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar hesabının kullanılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca bu borçlanma araçları diğer menkul kıymet sınıflaması içerisinde de değerlendirilebilir olması dolayısıyla 117 Diğer Finansal Yatırımlar hesabında da takip edilmesinin uygun olacağı düşünülebilir. Ancak tercihimiz 113 nolu hesabın kullanılması şeklinde olmuştur.

113 MALİYETLE ÖLÇÜLEN FİNANSAL YATIRIMLAR	1.000.000	
102 BANKALAR		1.000.000

08.09.2022 tarihinde birinci dört aya ilişkin faiz ve anapara tahsilatının kaydı

İlk dört aya ilişkin kayıta; o dönemde tahsilatı yapılan anapara 113 Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar hesabının alacağına, yine o dönemde elde edilen faiz geliri de 661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri hesabının alacağına izlenecektir. Borçlu hesaplar olarak ise %10 oranındaki gelir vergisi stopajı 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabında, tahsil edilen net tutar ise 102 Bankalar hesabında izlenecektir.

102 BANKALAR	492.000,00	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	4.666,67	
113 MALİYETLE ÖLÇÜLEN FİNANSAL YATIRIMLAR		450.000,00
661 MENKUL KIYMET YATIRIMLARINDAN FAİZ GELİRLERİ		46.666,67

Dönem sonu itibarıyla yapılacak kayıt

Yıl sonunda yatırımcının kitle fonlama aracına yaptığı yatırımdan gelecek dönemde tahsil edilecek faizlerinin gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

181 GELİR TAHAKKUKLARI	24.260,27	
661 MENKUL KIYMET YATIRIMLARINDAN FAİZ GELİRLERİ		24.260,27

08.01.2023 tarihinde ikinci dört aya ilişkin faiz ve anapara tahsilatının kaydı

İkinci dört aya ilişkin tahsilat kaydında; anapara 113 Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar hesabında, 24.260,27 TL önceki dönem tahakkuk ettirilen ancak tahsil edilmeyen faiz geliri olarak 181 Gelir Tahakkukları hesabında, kalan 1.406,40 TL'si ise bu döneme ait faiz geliri olarak 661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri hesabında, Gelir Vergisi Stopajı ise 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabında izlenecektir.

Borca Dayalı Kitle Fonlama Modelinde Taraflar Açısından Muhasebe Uygulamaları

102 BANKALAR	473.100,00	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	2.566,67	
113 MALİYETLE ÖLÇÜLEN FİNANSAL YATIRIMLAR		450.000,00
181 GELİR TAHAKKUKLARI		24.260,27
661 MENKUL KIYMET YATIRIMLARINDAN FAİZGELİRLERİ		1.406,40

08.05.2023'te (vade sonunda) anapara ve faiz tahsilat kaydı

Vade gününde kalan anapara 113 Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar hesabından düşülecek, elde edilen faiz geliri 661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri hesabında, %10'luk gelir vergisi stopajının ise 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabında takibi yapılacaktır.

102 BANKALAR	104.200,00	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	466,67	
113 MALİYETLE ÖLÇÜLEN FİNANSAL YATIRIMLAR		100.000,00
661 MENKUL KIYMET YATIRIMLARINDAN FAİZ GELİRLERİ		4.666,67

Kampanyanın başarısızlıkla sonuçlanması halinde yatırımcı sadece borçlanma aracı satın alım esnasında yaptığı kaydın tersini yapacaktır.

B) Kitle fonlama platformu açısından kayıtlar

Aracılık faaliyeti sunan platformlar yalnızca proje sahiplerinden sözleşmede yer alan oran veya tutarda komisyon ücreti talep etmektedirler. Bu platformlar, toplanan fonları hedef tutara ulaşana kadar farklı bir emanet hesapta tutmak mecburiyetindedirler. Sözleşmede belirlenen süre diliminde hedef fon tutarına ulaşıldığında, platform komisyon ücretlerini toplanan fondan tahsil edecek ve kalan tutarı proje sahibinin hesabına aktaracaktır. Fakat projelerin başarısı ile ilgili platformlar bir garanti vermemektedir. Ayrıca başarısızlık durumunda fonlar yatırımcılarına herhangi bir kesinti yapılmadan iade edilmektedir. Bütün bu anlatılanlar paralelinde platformların faaliyetlerine ilişkin muhasebe kayıtlarını "TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat" standardı kapsamında yapmaları gerekmektedir.

Fonlar toplandığında yapılacak kayıt

Platform, esas faaliyetlerinden kaynaklanan komisyon gelirini 600 *Yurtiçi Satışlar* hesabında izleyecek; topladığı fonları ise proje sahibinin hesabına aktarılincaya kadar 326 *Diğer Ticari Borçlar* hesabında takip edecektir. Toplanan fon tutarı ise 115 Bankalardaki Vadeli Mevduat hesabında takip edilecektir. Burada 115 nolu hesap bankalarda açılan ve nakit benzeri olarak değerlendirilecek kadar kısa vadeli olmayan tutarların takibinde kullanılmaktadır. Bundan dolayı uygulamamızda borca dayalı kitle fonlama yoluyla toplanan fonların dört ay sonra geri ödemeleri başlayacağından dolayı bu hesapta takip edilmesi uygun görülmüştür.

115 BANKALARDAKİ VADELİ MEVDUAT	1.000.000	
326 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		1.000.000

Toplanan fonların proje sahibi girişimcinin hesabına aktarılması sırasında yapılacak muhasebe kaydı

326 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.000.000	
115 BANKALARDAKİ VADELİ MEVDUAT		941.000
600 YURTİÇİ SATIŞLAR		50.000
391 HESAPLANAN KDV		9.000

Uygulamamızda kampanyanın başarısızlığı durumunda platform, proje sahibi girişimciden herhangi bir ücret talep edemeyeceğinden hasılat meydana gelmemekte, dolayısıyla bir kayıt yapılmamaktadır.

C) *Proje sahibi açısından kayıtlar*

08.05.2022'de borçlanma aracı ihraç edildiğinde yapılacak kayıt

Proje sahibi tarafından ihraç edilen bu borçlanma aracı tahvil veya finansman bonusu olmadığından diğer menkul kıymet olarak görülmüş ve 307 Diğer Finansal Yükümlülükler hesabında izlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir. Fakat KGK taslak planında yer alan bu işleme ait 309 Kısa Vadeli Borçlanma Araçları hesabı da kullanılabilir. Bu çalışmada, 307 numaralı hesabın kullanılması tercih edilmiştir.

102 BANKALAR	941.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	50.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	9.000	
307 DİĞER FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER		1.000.000

08.09.2022'de birinci 4 ayın faiz ve anapara ödeme kaydı

Birinci dört ayın faiz ve anapara ödemesinde; ödenmiş olan anaparanın 307 Diğer Finansal Yükümlülükler hesabında, faiz tutarının 780 Finansman Giderleri hesabında, stopaj kesintisinin ise 361 Sorumlu Sıfatıyla Ödenen Vergiler hesabında takip edilmesi uygundur.

307 DİĞER FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER	450.000,00	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	46.666,67	
102 BANKALAR		492.000,00
361 SORUMLU SIFATIYLA ÖDENEN VERGİLER		4.666,67

Dönem sonu itibariyle yapılacak kayıt

Gelecek dönemin belli tarihinde ödenecek olan borca dayalı kitle fonlama aracına ilişkin faizlerin dönemsel kavramı gereği yıl sonunda gider kaydedilmesi gerekmektedir.

780 FİNANSMAN GİDERLERİ	24.260,27	
385 GİDER TAHAKKUKLARI		24.260,27

08.01.2023'te ikinci 4 ayın faiz ve anapara ödeme kaydı

İkinci dört ayın ödeme kaydında; ödenen anapara 307 Diğer Finansal Yükümlülükler hesabından düşülecek, ödenen faizin 24.260,27 TL'si 385 Gider Tahakkukları hesabından düşülerek hesap kapanacak, faizin kalan kısmı olan 1.406,40 TL ise bu dönem ki faiz gideri olarak 780 Finansman Giderleri hesabında, %10'luk stopaj vergisi ise 361 Sorumlu Sıfatıyla Ödenen Vergiler hesabında takip edilecektir.

Borca Dayalı Kitle Fonlama Modelinde Taraflar Açısından Muhasebe Uygulamaları

307 DİĞER FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER	450.000,00	
385 GİDER TAHAKKUKLARI	24.260,27	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	1.406,40	
102 BANKALAR		473,100,00
361 SORUMLU SIFATIYLA ÖDENEN		
VERGİLER		2.566,67

08.05.2023'te (Vade sonunda) anapara ve faiz ödeme kaydı

307 DİĞER FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER	100.000,00	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	4.666,67	
102 BANKALAR		104.200,00
361 SORUMLU SIFATIYLA ÖDENEN		
VERGİLER		466,67

Fon toplama faaliyetinin başarısız olması durumunda sadece ihraç edilmiş olan borçlanma aracının iptal kaydı yapılacaktır. Ayrıca başarısızlık durumunda girişimci şirket platforma herhangi bir komisyon ödemediğinden kayıt da yapmayacaktır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Kitle fonlama yöntemiyle projelerini gerçekleştirmek isteyen girişimciler projeleri için gerekli olan finansman kaynağını, geleneksel finansman kurumlarından veya çok küçük gruplardan karşılamak yerine, çok sayıda bireyin küçük tutarlarda katkıda bulunduğu sistem üzerinden toplamaya çalışmaktadırlar. Burada sisteme katılanlar geniş bir kitle olduğundan bu fon sağlama modeline kitle fonlama adı verilmiştir.

Bu modelin öncü ülkesi ABD'dir. Daha sonraki yıllarda ise diğer ülkelere yayılmıştır. Türkiye'deki duruma baktığımızda ilk kez 2017 yılında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda bir değişiklik yapılarak kitle fonlama faaliyeti tanımlanmış ve bundan sonra yapılacak olan düzenlemelere yasal zemin oluşturulmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu ise bu kanuna dayanarak önce 03.10.2019'da Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği (III – 35/A.1)'ni, daha sonra 27.10.2021'de ise borca dayalı kitle fonlama türünün de dahil edildiği Kitle Fonlaması Tebliği (III – 35/A.2)'ni yayımlamıştır.

Bu çalışma, borca dayalı kitle fonlama türünü kullanarak hem fon sağlama işleminde bulunan girişimin hem kitle fonlama platformunun hem de yatırım faaliyetinde bulunanların yapacakları muhasebe kayıtlarını örnek bir uygulamadan hareketle ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmada kullanılan örnek uygulama, Türkiye'de henüz borca dayalı kitle fonlama platformu olmadığından Kanada'da faaliyet gösteren "Wayblaze Borca Dayalı Kitle Fonlama Platformu"ndan alınıp SPK düzenlemelerine göre uyarlanmıştır. Modeli kullanan tarafların yapacakları muhasebe kayıtları ise hem Tekdüzen Hesap Planı'ndaki hem de KGK'nın yayınladığı Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı'ndaki hesaplar kullanılarak yapılmıştır. Türkiye'de henüz gerçek bir uygulama olmadığından platforma kayıt olmak için ödenecek pay ile Merkezi Kayıt Kuruluşu ile Takasbank A.Ş.'ye ödenecek paylar örneğin çözümünde göz ardı edilmiştir.

Çalışma sonucunda, Türkiye'de, borca dayalı kitle fonlama faaliyetine özgü vergi mevzuatında özel bir düzenlemenin yer almadığı, dolayısıyla bu türü kullanan taraflar yaptıkları işlemlerde vergi kanunlarının ilgili düzenlemelerine tabi olduğu, borca dayalı kitle fonlama türünün işleyişine dair tek düzenlemenin SPK'nın yayınladığı tebliğin olduğu, bu türü kullanan tarafların yapacakları işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin ise direkt olarak ne MSUGT'da ne de TMS/TFRS'lerde bir açıklama yer

almadığı sonucuna varılmıştır. Buna göre mevcut düzenlemeler çerçevesinde tarafların her iki muhasebe sistemine göre yaptıkları muhasebe kayıtları aşağıda yer almaktadır.

MSUGT'ne göre bu modeli kullanan taraflar şu kayıtları yapmışlardır:

Projeye destek olanlar; yatırımcı girişimin borçlanma aracını satın almaktadırlar. Satın aldıkları bu borçlanma aracı kitle fonlama tebliğinde menkul kıymet olarak tanımlanmıştır. Ancak örnek uygulamada borca dayalı kitle fonlama aracı kısa vadeli olmasına rağmen işleyiş olarak tahvil gibi değerlendirilmiştir. Söz konusu bu araç direkt tahvil ya da bono olmadığından dolayı *Diğer Menkul Kıymet* olarak, elde edilen gelir ise *Faiz Geliri* olarak muhasebeleştirilmiştir.

Kitle fonlama platformu; aracılık hizmeti sunduklarından dolayı fon arayandan komisyon bedeli almış, dolayısıyla bu komisyon bedeli esas faaliyettir ve *Yurtiçi Satışlar* hesabında gelir olarak muhasebeleştirilmiştir. Ayrıca, platform topladığı fonu, önce bankada açılan bloke hesapta *Diğer Ticari Borçlar* hesabında muhasebeleştirilmiş, kampanyanın başarıya ulaşmasının ardından toplanan fon üzerinden daha önce belirlenen komisyon ücretini ve buna ilişkin vergileri kestikten sonra kalan tutarı proje sahibine aktarmıştır.

Proje sahibi girişimci; ihraç edilen borca dayalı kitle fonlama aracını tahvil veya bono statüsünde olmadığı için *Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymet* olarak değerlendirmiş ve muhasebeleştirilmiştir. Yine bu borçlanma aracına ilişkin ödenen faiz tutarı ise *Finansman Gideri* olarak kayıtlara alınmıştır.

TMS/TRFS düzenlemelerine göre bu modeli kullanan taraflar şu kayıtları yapmışlardır:

Projeye destek olanlar; yatırımcı şirketin borçlanma aracını satın almışlardır. Örnek uygulamamızda bu borçlanma aracı tahvil gibi değerlendirilmiş ve *Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar* hesabında, elde edilen faiz geliri ise *Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri* hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Kitle fonlama platformları; topladıkları fonların muhasebeleştirilmesinde fonların geri ödemelerinin kısa vadeli olması nedeniyle *Bankalardaki Vadeli Mevduat* hesabını kullanmışlardır. Platform topladığı fonu, önce bloke hesap olan *Diğer Ticari Borçlar* hesabında muhasebeleştirilmiş, kampanyanın başarılı olmasının ardından *Yurtiçi Satışlar* hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Proje sahibi girişimci; borçlanma aracı ihraç etmiş, dolayısıyla bir yükümlülük söz konusu olmuş ve bu yükümlülüğü muhasebeleştirilmiştir. Kitle fonlaması borçlanma aracı ilgili tebliğde "menkul kıymet" şeklinde tanımlanmış olmasına rağmen, direkt olarak tahvil veya bono olmadığı için diğer menkul kıymet olarak değerlendirilmiş ve *Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler* hesabında muhasebeleştirilmiştir. Bu borçlanma aracına ilişkin ödenen faiz tutarı ise *Finansman Gideri* olarak kayıtlara alınmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda borca dayalı kitle fonlama türüne yönelik aşağıda yapılan öneri ve değerlendirmeler ile çalışmanın yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu fonlama sistemini kullanılabilir hale getirmek için yapılacak yeni yasal düzenlemeler ile sistemi kullananların karşılaşılabilecekleri riskler daha aza indirgenmelidir. Bu konudaki düzenlemeler hem SPK düzenlemeleriyle hem de KGK uygulama rehberiyle yapılmalıdır. Böylece sistemin daha şeffaf hale geleceği değerlendirilmektedir.

Kitle fonlama sisteminin vergi mevzuatı açısından düzenlenmesi için sisteminin taraflarının birbirleri ile olan ilişkileri açısından ayrı ayrı incelenmelidir. Faiz gelirleri üzerinden kaynakta kesilen gelir vergisi stopajının kaldırılması modelin uygulanmasını teşvik edeceği öngörülmektedir.

Türkiye'de bu modeli kullanan tarafların herhangi bir eşik değer aranmaksızın KGK denetimine tabi olmasıyla sisteme olan güven artabilecek ve bu da sistemin işlerliğini artırarak, bu türün tercih edilmesi sonucunu doğuracağı kanaatindeyiz.

Borçlanma senetlerini ihraç ederek fon sağlayan şirketlerin şeffaflık sağlaması adına tüm finansman kaynakları içinde borca dayalı kitle fonlamanın payının ne kadar olduğu bilgisine finansal tablo

dipnotlarında yer vermelidir. Benzer bir açıklamanın bu fonlara kaynak sağlayanlar tarafından da yapılması uygun olacaktır.

Proje sahibinin ihraç ettiği borca dayalı kitle fonlama aracının TMS/TFRS açısından muhasebeleştirilmesi için KGK taslak planında buna uygun olarak *Kısa Vadeli Borçlanma Araçları* hesabının açılacağı uygun olacaktır.

Projeye destek olanlar, TMS/TFRS'ye göre muhasebeleştirme yaparken borçlanma aracı direkt olarak tahvil veya bono olmadığı için diğer menkul kıymet olarak da değerlendirilip *Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar* hesabı yerine *Diğer Finansal Yatırımlar* hesabında da muhasebeleştirilebileceği değerlendirilmektedir.

Proje sahibi işletmenin, ihraç ettiği borca dayalı kitle fonlama aracı tahvil veya bono statüsünde olmadığı için *Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymet* olarak da muhasebeleştirilebileceğini değerlendirmekteyiz.

Projelerin fon toplamada başarısız olmaları durumunda, başarısızlık sebepleri araştırılıp sonuçlar analiz edilip değerlendirildikten sonra projenin güncel hali tekrar platforma sunulur fon toplama işleminin daha da uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Literatürde, Türkiye'de ve dünyada borca dayalı kitle fonlama türünü kullanan tarafların faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla çalışmamızın alan literatürüne katkı sağlayarak, uygulayıcılara yol gösterici nitelikte olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynaklar

- Açıkgöz, B., Ayanoğlu, Y. ve Yanık, S.S. (2020). Muhasebe bakış açısından bağış ve ödüle dayalı kitlesel fonlama, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (86), 57-78.
- Akyıldız, B. (2021). *Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki kitlesel fonlamanın karşılaştırılması üzerine bir inceleme*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.17, Ankara.
- Ambar, A. (2020). Girişimcinin finansmanında alternatif bir yöntem: kitlesel fonlama, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (88), 237-254.
- Beaulieu, T., Sarker, S., ve Sarker, S. (2015). A conceptual framework for understanding crowdfunding. *Communications of the Association for Information Systems*, 37(1), 1.
- Cumming, D., & Hornuf, L. (2018). The economics of crowdfunding. *Palgrave Macmillan*.
- Çağlar, M. T. (2019). "Yeni nesil alternatif finansman yöntemi olarak kitlesel fonlama: Dünya ve Türkiye'deki uygulamalarının etkinliği". *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 18-34.
- Çitil Avukatlık Ortağı (2023). Paya Dayalı Kitle Fonlama Şirketi Nasıl Kurulur. Erişim: <https://citil.av.tr/paya-dayali-kitle-fonlama-sirketleri-nasil-kurulur/> (Erişim Tarihi 05 Haziran 2023)
- De Buysere, K., Gajda, O., Kleverlaan, R., Marom, D., and Klaes, M. (2012). A framework for European crowdfunding.
- Griffin, Z. J. (2012). Crowdfunding: Fleecing the American masses. *Case W. Res. J.L. Tech. & Internet*, 4, 375.
- İşler, S. T. (2014). Modern finansmanda yeni bir dönem: kitlesel fonlama-crowdfunding. *Gösterge, Sonbahar*, 51-65.
- Jenik, I., Lyman, T., & Nava, A. (2017). Crowdfunding and financial inclusion. *CGAP (Consultative Group to Assist the Poor) working paper*, 41.
- Massolution, C. L. (2015). Crowdfunding industry report. See <http://reports.crowdsourcing.org/index.php>.
- Milne, A. & Parboteeah, P. (2016). The business models and economics of peer-to-peer lending.

- Müftüoğlu, Z. (2024). Borçlanmaya dayalı kitle fonlamasının finansman hukuku ve mali hukuk açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1), 81-100.
- Onur, M. N. ve Değirmenci, Ö. (2015). Crowdfunding-kitle fonlaması. *TC Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları*, 7, 1-18.
- Ordanini, A., Miceli, L., Pizzetti, M. ve Parasuraman, A. (2011). Crowd-funding: transforming customers into invest or sthrough innovative service platforms. *Journal of service management*.
- Ölvedi, T. (2020). An overview of peer-to-peerlending. *Economyand Finance: English Language Edition of Gazdaságés Pénzügy*, 7(2), 218-232.
- Rabbani, M. R., Bashar, A., Hawaldar, I. T., Shaik, M.& Selim, M. (2022). What do weknow about crowdfunding and P2P lending research? A bibliometric review and meta-analysis. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(10), 451.
- Resmi Gazete (2021). SPK Kitle Fonlaması Tebliği, 31641
- Resmi Gazete (2013). SPK Pay Tebliği, 28685
- Sakızlı, E. (2018). Alternatif bir finansman yöntemi: Kitlesele Fonlama, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları.
- TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar Standardı
- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı
- TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat Standardı
- TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum Standardı
- Wayblaze Borca Dayalı Kitle Fonlama Platformu (2023). Borca Dayalı Kitle Fonlama Uygulaması. Erişim: <https://www.wayblaze.com/wp-content/uploads/2022/02/HydrogenPlus-Offering-Document.pdf>. (Erişim Tarihi: 07 Eylül 2024).
- Vural, A. (2019). Girişimciler için yeni nesil bir finansman modeli "kitle fonlaması-crowdfunding": *Dünya ve Türkiye uygulamaları üzerine bir inceleme ve model önerisi*. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 54, Ankara.
- Yaman, B. O., Ayanoglu Y. ve Yanık S.S. (2024). Paya dayalı kitle fonlama modelinde taraflara ilişkin muhasebe uygulamaları, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 73, Sayfa: 135 – 156.
- Yıldırım, H. & Karabayır, M. E. (2024). Firm-specificand macroeconomic factors affecting capital structure. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 11(1), 329-345.
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi.
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ve İlgili Tebliğler.